

ОСОБЛИВОСТІ ТРАДИЦІЙНОГО І СУЧАСНОГО УПРАВЛІННЯ

В умовах нестабільності зовнішнього середовища, знання і розуміння логіки розвитку процесу організації управління стає необхідною умовою для підтримки конкурентоспроможності і розвитку організації.

Однією з особливостей ситуації, в якій формуються ринкові відносини в Україні, є наявність суттєвого економічного потенціалу, який був створений у минулому, не на ринкових принципах.

Сьогодні продуктивність і ефективне його використання можливе лише на основі адекватної ринкової системи управління виробничими суб'єктами. По суті, ми маємо справу з ситуацією, коли причина і наслідок залежно від конкретно-історичних умов міняються місцями. Те, що спочатку було наслідком економічного розвитку починає відігравати роль причини, основи розвитку.

Основне завдання менеджменту – мобілізація сил організації для вирішення відомих і визначених завдань. Критеріями його є ефективність того, що вже робиться і адаптація до зовнішніх змін. Підприємництво і нововведення, окрім систематичного дослідження, знаходилися поза сферою менеджменту. Стимулюючим чинником у виникненні потреб наукового управління була наявність великих і складних виробничих організацій, для яких традиційні системи управління не придатні.

Увага на управлінську сторону діяльності і майже повну зневагу підприємництвом, як однією з функцій менеджменту відображало реальність, властиву економіці першої половини ХХ сторіччя. Це був період високотехнологічної і підприємницької спадкоємності, період, який вимагав швидше адаптації, чим нововведень, і здатності робити краще, ніж сміливості робити інакше.

Основна увага менеджменту приділялася робітникові фізичної праці – кваліфікованому або малокваліфікованому – який розглядався і як один і ресурсів, і як один з основних елементів витрат.

Менеджмент розглядався незалежно від культурних цінностей і особистих поглядів, подібно до елементарних операцій арифметики, законам фізики або інженерним розрахункам.

Менеджмент являвся результатом, наслідком економічного прогресу. Він з'явився, коли бізнес переріс господаря, який робив все сам. Менеджмент виник перш за все на підприємствах, які з самого початку були великими. У ті ж сфери економіки, де переважали невеликі підприємства, менеджмент прийшов пізніше. Деякі з них до теперішнього часу керуються за принципом: господар робить все сам, має в кращому разі лише «помічників».

Нова парадигма управління базується на системно-ситуаційному та інформаційному підході. Головні передумови успіху лежать не в середині, а поза фірмою. Успіх залежить від того, наскільки вдало фірма пристосовується до зовнішнього середовища. Ситуаційний підхід є відповіддю на дію зовнішнього середовища. Організаційні механізми пристосовуються до виявлення нових проблем і прийняття нових рішень.

Втіленням нового підходу стало стратегічне управління, яке базується на плануванні потенціалу фірми розробкою її стратегії на основі прогнозів майбутнього стану середовища. Зміну ситуації викликає зміна стратегії. Нова концепція управління диктує нові установки персоналу, нову управлінську культуру (прагнення до радикальних змін, готовність до ризику, орієнтацію на освоєння нових можливостей).

Отже, менеджмент необхідно розглядати і як точну, і як гуманітарну науку, і як суму результатів, які можна об'єктивно перевірити і підтвердити, і як суму переконань і досвіду.

Ефективне управління – основа економічного і соціального розвитку.

Аналіз основних положень, теорій і практики менеджменту і завдань, які він покликаний вирішувати в процесі організації і здійснення підприємницької діяльності, приводить до висновку про необхідність розробки концепції менеджменту, як основи розвитку сучасного підприємництва, стосовно умов розвитку ринкових відносин в Україні.

Бідняк Михайло Нестерович – д.т.н., проф., завідувач кафедри «Менеджмент», Національний транспортний університет.